

ALUSLIIKENNEPALVELUA KOSKEVA LAINSÄÄDÄNTÖ

Alusliikennepalvelulaki (623/2005) ja valtioneuvoston asetus alusliikennepalvelusta (763/2005) tulevat voimaan 1.10.2005. Alusliikennepalveluilla kumotaan vesiliikenteen ohjaamista koskeva vesiliikennelain (463/1996) 14 § sekä Merenkulkuhallituksen 14.4.1997 antama päätös alusliikenteen ohjaus- ja tukipalvelusta (Dnro 1/00/97).

Alusliikennepalveluilla säädetään alusliikenteen valvontaa ja ohjausta koskevan alusliikennepalvelun perustamisesta. Liikenne- ja viestintäministeriö on laissa tarkoitettu toimivaltainen viranomainen, joka perustaa alusliikennepalvelun. Alusliikennepalvelua ylläpitää VTS-viranomaisena se Merenkululaitoksen yksikkö, jolle tehtävä on laitoksen työjärjestyksessä määrätty. VTS-viranomainen voi ylläpitää alusliikennepalvelua myös yhteistyössä muiden viranomaisten tai satamanpitäjien kanssa. Satama-alueilla alusliikenteen ohjausta ja valvontaa voivat harjoittaa myös satamanpitäjät.

Alusliikennepalvelulaissa tarkoitettuja alusliikennepalveluja ovat tiedotukset, navigointiapu ja alusliikenteen järjestely. Laki sisältää muun muassa säännökset alusten velvollisuudesta osallistua alusliikennepalveluun. Lisäksi laki sisältää säännöksiä aluksen päällikön vastuusta ja velvollisuudesta tehdä ilmoituksia merellä tapahtuvista vaaratilanteista ja onnettomuuksista.

Alusliikennepalvelusta annetulla valtioneuvoston asetuksella säädetään alusliikennepalvelun henkilöstön pätevyydestä ja VTS-viranomaisen ilmoitusvelvollisuuksista sekä merellä tapahtuvia vaaratilanteita ja onnettomuuksia koskevien ilmoitusten sisällöstä.

Alusliikennepalvelulaki ja valtioneuvoston asetus alusliikennepalvelusta ovat oheisena.

Johtaja Matti Aaltonen

Apulaisjohtaja Kari Kosonen

Asiaa koskevat tiedustelut: Meriliikenteen ohjaus -toiminto

Tämä tiedotuslehti korvaa tiedotuslehden: 9/25.4.1997

Dnro 1927/00/2005
ISSN 1455-9048

Alusliikennepalvelulaki

Annettu Naantalissa 5 päivänä elokuuta 2005

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on alusliikenteen turvallisuuden lisääminen ja tehokkuuden parantaminen sekä alusliikenteestä ympäristölle aiheutuvien haittojen ehkäiseminen.

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *alusliikennepalvelulla* (*Vessel Traffic Service, VTS*) alusliikenteen valvontaa ja ohjausta, jolla on valmiudet toimia vuorovaikutuksessa liikenteen kanssa ja reagoida muuttuviin liikennetilanteisiin;

2) *toimivaltaisella viranomaisella* liikenne- ja viestintäministeriötä;

3) *perustamispäätöksellä* päätöstä, jolla toimivaltainen viranomainen perustaa alusliikennepalvelun tietylle alueelle;

4) *VTS-viranomaisella* Merenkululaitoksen yksikköä, joka ylläpitää alusliikennepalvelua;

5) *VTS-alueella* aluetta, joka perustamispäätöksellä on vahvistettu VTS-alueeksi ja jolla ylläpidetään alusliikennepalvelua; VTS-alue voidaan jakaa osa-alueisiin tai sektoreihin;

6) *VTS-keskuksella* keskusta, jossa VTS-viranomainen ylläpitää alusliikennepalvelua;

7) *alusliikenneohjaajalla* henkilöä, joka suorittaa VTS-keskuksessa alusliikennepalveluun kuuluvia tehtäviä ja jolla on tehtävään vaadittava pätevyys;

8) *VTS-reittisuunnitelmalla* alusliikenneohjaajan ja aluksen päällikön sopimaa aluksen reittiä VTS-alueella;

9) *VTS-tilannekuvalla* VTS-keskuksessa ylläpidettävää tilannekuvaa VTS-alueella olevista aluksista ja niiden liikkeistä sekä muista liikenteeseen vaikuttavista seikoista; sekä

10) *reittijakojärjestelmällä* yhden tai useamman reitin tai reittijakotoimenpiteen muodostamaa järjestelmää, jolla pyritään vähentämään onnettomuusriskiä; siihen voi kuulua liikennejakojärjestelmiä, kaksisuuntaisia reittejä, suositeltuja väyliä, vältettäviä alueita, rannikkoliikennealueita, kiertoteitä, varoalueita ja syväväyliä.

3 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan Suomen vesialueella ja Saimaan kanavan vuokra-alueella ylläpidettävään alusliikennepalveluun ja alusliikenteen tilapäiseen ohjaamiseen erityistilanteissa.

Laissa säädetään myös VTS-viranomaisen VTS-alueeseen liittyvien, Suomen vesialueen ulkopuolella olevien reittijakojärjestelmien ja pakollisten alusten ilmoittautumisjärjestelmien piiriin kuuluvan liikenteen valvonnasta.

Sen estämättä, mitä tässä laissa säädetään

alusliikennepalvelun ylläpitämisestä, satama-alueella alusliikenteen valvontaa ja ohjausta saavat harjoittaa myös satamanpitäjät.

2 luku

Alusliikennepalvelut

4 §

Alusliikennepalvelut ja kieli

Alusliikennepalveluja ovat tiedotukset, navigointiapu ja alusliikenteen järjestely.

Alusliikennepalvelua annetaan tarpeen mukaan suomen, ruotsin tai englannin kielellä.

5 §

Tiedotukset

Tiedotuksia annetaan alukselle sen ilmoitautuessa, määräajoin, tarvittaessa tai aluksen niitä pyytäessä.

Tiedotuksissa aluksille annetaan tietoja:

- 1) VTS-alueella olevista muista aluksista;
- 2) muutoksista 8 §:n mukaisessa perustamispäätöksessä vahvistetuissa VTS-alueella ja sillä liikennöintiä koskeissa asioissa;
- 3) sää- ja jääolosuhteista sekä vedenkorkeudesta;
- 4) luotsien ja jäänmurtajien toiminnasta;
- 5) väylien ja turvalaitteiden kunnosta ja käytettävyydestä;
- 6) alusta uhkaavasta vaaratilanteesta; sekä
- 7) muista alusten turvalliseen liikennöintiin vaikuttavista seikoista.

Sää tiedotusten tulee perustua pätevän sää-tietopalvelun merenkulkijoille antamaan sää-tiedotukseen.

6 §

Navigointiapu

Navigointiapua annetaan tunnistetulle alukselle sen pyynnöstä tai VTS-viranomaisen havaitessa sen tarpeelliseksi vaikeissa merenkulullisissa tilanteissa tai sää- ja jääolosuhteissa. Navigointiapu on vain päämäärähakuista ja ohjeellista.

VTS-viranomaisen viestissä alukselle tulee ilmetä aluksen nimi, milloin navigointiapu alkaa ja loppuu sekä havaintoväline, johon navigointiapu perustuu. Lisäksi alusliikenne-ohjaajan ja aluksen päällikön tulee sopia yhteydenpidon menettelytavoista sekä aluksen VTS-reittisuunnitelmasta VTS-alueella.

Navigointiapuna voidaan antaa:

- 1) tietoja aluksen suunnasta ja nopeudesta;
- 2) tietoja aluksen sijainnista väylälinjan tai VTS-reittisuunnitelman mukaisen käännöspisteen suhteen;
- 3) tietoja aluksen läheisyydessä olevien muiden alusten sijainnista, tunnistetiedoista ja aikeista; sekä
- 4) varoituksia tietylle alukselle.

7 §

Alusliikenteen järjestely

Vaaratilanteiden ja ruuhkien estämiseksi voidaan pysyvillä liikennejärjestelyillä ohjata alusliikennettä. Alusliikenteen järjestelemiseksi voidaan VTS-alueelle määrätä:

- 1) kohtaamiskielto ja kohtaamispaikka;
- 2) ohittamiskielto ja ohittamispaikka;
- 3) lähtölupa satamasta tai ankkurointipaikalta ja VTS-alueelle saapumislupa;
- 4) liikenteen porrastusjärjestely ajan tai matkan suhteen;
- 5) pakollinen reitti VTS-alueella vaarallista tai ympäristöä pilaavaa lastia kuljettaville aluksille ja erikoiskuljetuksille; sekä
- 6) ankkurointikielto ja ankkurointipaikka.

3 luku

Alusliikennepalvelun perustaminen

8 §

Perustamispäätös

Toimivaltainen viranomainen perustaa alusliikennepalvelun tietylle alueelle. Ennen alusliikennepalvelun perustamista toimivaltaisen viranomaisen on selvitettävä sen tarpeellisuus. Tässä tarkoituksessa on selvitettävä:

1) alusliikennepalvelun turvallisuutta ja tehokkuutta edistävät vaikutukset sekä viranomaisten välinen yhteistyö ja muut alusliikenteeseen liittyvät palvelut alueella; sekä

2) alueella olevat reittijakojärjestelmät, nopeusrajoitukset ja muut liikennettä ohjaavat tai rajoittavat seikat.

Perustamispäätöksessä on vahvistettava:

1) alusliikennepalvelua ylläpitävä VTS-viranomainen;

2) yhteistoimintasopimus, jos alusliikennepalvelua ylläpidetään 16 §:n mukaisesti yhteistyössä muun viranomaisen tai satamanpiitäjän kanssa;

3) annettavat alusliikennepalvelut ja missä laajuudessa niitä annetaan;

4) VTS-alue sekä pakolliset ilmoittautumispisteet ja reitit;

5) VTS-viranomaisen henkilöstön vähimmäislukumäärä ja pätevydet;

6) VTS-viranomaisen toimintatavat ja toiminta-ajat;

7) VTS-keskuksen sijainti sekä VTS-keskuksen ja VTS-alueen tekniset järjestelmät; sekä

8) alusliikennepalvelun edellyttämät alusten ilmoittautumista koskevat tarkemmat määräykset ja käytettävät radiokanavat.

Toimivaltainen viranomainen voi vahvistaa VTS-alueen sektoreille ja osa-alueille eri alusliikennepalveluja.

9 §

Perustamispäätöksen muuttaminen tai peruuttaminen

Toimivaltainen viranomainen voi VTS-viranomaisen esityksestä muuttaa perustamispäätöstä tai peruuttaa sen.

Toimivaltainen viranomainen voi lisäksi muuttaa perustamispäätöstä tai peruuttaa sen, jos alusliikennepalvelua ei ylläpidetä perustamispäätöksen mukaisesti.

10 §

Perustamispäätöksestä, sen muuttamisesta tai peruuttamisesta tiedottaminen

VTS-viranomaisen on tiedotettava kansallisissa ja kansainvälisissä VTS-julkaisuissa

alusliikennepalvelun perustamispäätöksestä, sen muuttamisesta tai sen peruuttamisesta.

4 luku

Henkilöstön pätevyys

11 §

Alusliikenneohjaajan pätevyys ja työpaikkakoulutus

Alusliikenneohjaajalla tulee olla sellainen pätevyys, että hän pystyy alusliikennepalvelun turvalliseen ja tehokkaaseen hoitamiseen.

Alusliikenneohjaajana saa toimia henkilö, jolla on voimassa oleva Merenkululaitoksen myöntämä alusliikenneohjaajan pätevyystodistus ja joka on suorittanut alusliikenneohjaajan työpaikkakoulutuksen. VTS-viranomainen tekee pätevyystodistukseen merkinnän suoritetusta työpaikkakoulutuksesta.

Merenkululaitos vahvistaa työpaikkakoulutus suunnitelman, jonka tulee sisältää kuvaus annettavasta koulutuskokonaisuudesta sekä määritelmät hyväksytysti suoritettuna koulutusjakson jälkeen edellytetyistä tiedoista ja taidoista aihealueittain.

Alusliikenneohjaajan työpaikkakoulutuksesta ja työpaikkakoulutus suunnitelmasta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

12 §

Alusliikenneohjaajan pätevyystodistus

Alusliikenneohjaajan pätevyystodistuksen myöntämisen edellytyksenä on, että hakija on suorittanut hyväksytysti alusliikenneohjaajan peruskoulutuksen ja että hän hallitsee tarvittavassa laajuudessa suomen, ruotsin ja englannin kielen. Jos pätevyystodistus oikeuttaa antamaan 6 tai 7 §:ssä tarkoitettua palvelua, edellytetään lisäksi, että hakija on suorittanut vahtiperämiehen tutkinnon ja saanut vahtiperämiehenkirjan.

Merenkululaitos merkitsee pätevyystodistukseen ne alusliikennepalvelut, joita pätevyystodistuksen haltija on oikeutettu anta-

maan.

Alusliikenneohjaajan peruskoulutuksesta ja vaadittavasta kielitaidosta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

13 §

Alusliikennepalvelun esimiehen pätevyys

Alusliikennepalvelun esimiehellä tulee olla sellainen pätevyys, että hän pystyy alusliikennepalvelun turvalliseen ja tehokkaaseen johtamiseen.

Alusliikennepalvelun esimiehenä saa toimia henkilö, jolla on voimassa oleva Merenkululaitoksen myöntämä alusliikenneohjaajan pätevyystodistus ja joka on suorittanut alusliikennepalvelun esimiehen peruskoulutuksen ja joka hallitsee tarvittavassa laajuudessa suomen, ruotsin ja englannin kielen. Merenkululaitos tekee pätevyystodistukseen merkinnän hyväksytysti suoritetusta peruskoulutuksesta.

Alusliikennepalvelun esimiehen peruskoulutuksesta ja vaadittavasta kielitaidosta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

14 §

Alusliikenneohjaajan pätevyystodistuksen voimassaolo ja uusiminen

Alusliikenneohjaajan pätevyystodistus myönnetään määräajaksi, enintään viideksi vuodeksi, ja se voidaan hakemuksesta uusida.

Pätevyystodistuksen uusimisen edellytyksenä on, että hakija osoittaa säilyttäneensä ammattitaitonsa ja että hän on suorittanut hyväksytysti alusliikenneohjaajan ammatillisen täydennyskoulutuksen.

VTS-viranomaisen tulee suorittaa vuosittain pätevyuden ja osaamisen arviointia ja tehdä siitä merkintä pätevyystodistukseen. Jos henkilö on yhtäjaksoisesti poissa yli 12 kuukautta työstä, johon hän on saanut kelpuusmerkinnän, tulee hänen ennen työn uudelleen aloittamista suorittaa hyväksytysti työpaikkakoulutusjakso.

Pätevyystodistuksen uusimiseen liittyvästä pätevyuden ja osaamisen arvioinnista, työpaikkakoulutuksesta sekä ammatillisesta täy-

dennyskoulutuksesta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

15 §

Alusliikenneohjaajan pätevyystodistuksen peruuttaminen

Merenkululaitoksen on peruutettava alusliikenneohjaajan pätevyystodistus, jos henkilö ei enää tiedoiltaan ja taidoiltaan täytä pätevyystodistuksen saamisen edellytyksiä.

Merenkululaitos voi asian tutkittuaan peruuttaa pätevyystodistuksen, jos:

1) pätevyystodistuksen haltija toistuvasti rikkoo tätä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä; tai

2) pätevyystodistuksen haltija on tehtäviin hoitaessaan päihtyneenä.

Ennen pätevyystodistuksen peruuttamis päätöstä tulee asianomaista henkilöä kuulla asiassa.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa Merenkululaitos voi velvoittaa pätevyystodistuksen haltijan toimittamaan heti pätevyystodistuksensa viranomaiselle.

Jos pätevyystodistusta ei peruuteta pysyvästi, päätöksessä on määrättävä aika, jonka kuluessa pätevyystodistusta ei anneta. Aika alkaa kulua siitä, kun päätös on saatettu asianomaiselle tiedoksi, tai viimeistään pätevyystodistuksen voimassaolon päättyessä.

5 luku

VTS-viranomaisen toimivalta ja velvollisuudet

16 §

Alusliikennepalvelun ylläpito

VTS-viranomaisen tulee ylläpitää alusliikennepalvelua VTS-alueellaan tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten sekä 8 §:ssä tarkoitetun perustamispäätöksen mukaisesti sekä valvoa ja ohjata alusliikennettä VTS-keskuksessa ylläpidettävän tilannekuvan perusteella. VTS-viranomaisen tulee varmistua VTS-alueensa palvelutason riittävydestä liikenteen suhteen.

VTS-viranomainen voi yhteistoimintasuorituksen nojalla ylläpitää alusliikennepalvelua yhteistyössä muiden viranomaisten tai satamanpitäjien kanssa. VTS-viranomainen vastaa siinäkin tapauksessa alusliikennepalvelun ylläpitämisestä.

Alusliikenneohjaajaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä.

VTS-viranomaisen on tallennettava VTS-alueen tilannekuva ja siihen liittyvä VHF-radioliikenne. Tallenteita on säilytettävä 30 vuorokautta. Tallenteiden julkisuudesta on voimassa, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään.

18 §

Alusliikenteen tilapäinen ohjaaminen erityistilanteissa

VTS-viranomainen voi tarvittaessa poikkeavien sää-, jää- tai vedenkorkeusolosuhteiden vuoksi tai VTS-alueella olevan erikoiskuljetuksen taikka meripelastustapahtuman tai muun liikennettä rajoittavan tai vaarantavan seikan vuoksi tilapäisesti määrätä:

- 1) vesialueen, väylän tai väylän osan suljettavaksi;
- 2) aluksia ankkurointipaikalle tai takaisin laituriin; sekä
- 3) nopeusrajoituksia vesialueella tai väylällä.

Toimenpiteistä on tiedotettava välittömästi VTS-alueella oleville tai sinne matkalla oleville aluksille sekä asianomaiselle satamanpitäjälle.

18 §

VTS-viranomaisen ilmoitusvelvollisuudet

VTS-viranomaisen on ilmoitettava asianomaisille merenkulku-, meripelastus-, ympäristö-, aluevalvonta-, poliisi- tai tulliviranomaisille sekä asianomaisille satamanpitäjille havaitsemistaan tai sille ilmoitetuista tiedystä alusta koskevista aluksen tai siinä olevien ihmisten turvallisuuteen, meripelastukseen, ympäristönsuojeluun tai alue- taikka tullival-

vontaan liittyvistä olennaisista seikoista.

VTS-viranomaisen tulee toimittaa aluksen suunnitellun reitin varrella sijaitsevien Euroopan unionin jäsenvaltioiden asianomaisille VTS-viranomaisille olennaiset tiedot sellaisista aluksista, joiden katsotaan aiheuttavan vaaraa merenkululle tai uhan merenkulun tai ihmisten turvallisuudelle tai ympäristölle.

VTS-viranomaisen ilmoitusvelvollisuuksista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

19 §

VTS-viranomaisen toimintakäsikirja

VTS-viranomaisen on pidettävä toimintakäsikirjaa, jossa on määritelty VTS-keskuksen toiminnan ja teknisten järjestelmien ylläpitämiseen liittyvät tehtävät ja toimenpiteet sekä varautuminen alusliikennepalvelun ylläpitämiseen poikkeustilanteissa.

20 §

Valvonta kansainvälisillä merialueilla

VTS-viranomaisen on valvottava VTS-alueeseensa liittyvillä kansainvälisillä merialueilla olevien reittijakojärjestelmien ja pakollisten ilmoittautumisjärjestelmien noudattamista.

6 luku

Alusta ja aluksen päällikköä koskevat velvollisuudet

21 §

Alusliikennepalveluun osallistuminen

Alukset, joiden suurin pituus on vähintään 24 metriä, ovat velvollisia osallistumaan alusliikennepalveluun ilmoittautumalla 8 §:n mukaisessa perustamispäätöksessä määrätylä tavalla VTS-viranomaiselle, kuuntelemalla VTS-alueella käytössä olevia VHF-kanavia sekä noudattamalla VTS-alueella tapahtuvaa liikennöintiä koskevia säännöksiä ja perus-

tamispäätöksessä vahvistettuja määräyksiä.

Puolustusvoimien ja rajavartiolaitoksen alukset voivat ilmoittautua VTS-viranomaiselle tämän kanssa erikseen sovitavalla tavalla.

VTS-viranomainen voi yksittäistapauksissa sää- tai jääolosuhteiden taikka muiden meriturvallisuuksien vuoksi määrätä myös muita aluksia osallistumaan alusliikennepalveluun.

VTS-viranomainen voi yksittäistapauksissa, jos ilmoittautuminen on ilmeisen turhaa tai kohtuuttoman hankalaa, vapauttaa aluksen ilmoittautumisvelvollisuudesta edellyttäen, että alusturvallisuutta ei vaaranneta ja että aluksella on toimiva ja käytössä oleva automaattinen tunnistusjärjestelmä (AIS).

22 §

Aluksen päällikön vastuu ja ilmoitusvelvollisuus

Päällikkö vastaa aluksen ohjailusta aluksen osallistuessa alusliikennepalveluun.

Jos aluksen päällikkö aluksen turvallisuuden liittyvästä pakottavasta syystä ei pysty osallistumaan alusliikennepalveluun 21 §:ssä säädetyllä tavalla tai ei pysty noudattamaan alusliikenteen tilapäiseksi ohjaamiseksi 17 §:n nojalla annettuja määräyksiä, hänen on ilmoitettava tästä välittömästi VTS-viranomaiselle sekä annettava asiasta VTS-viranomaisen pyynnöstä erillinen kirjallinen selvitys.

Aluksen päällikön on ilmoitettava 17 §:n mukaisista alusta koskevista oleellisista toimenpiteistä laivanisännälle.

23 §

Merellä tapahtuvista vaaratilanteista ja onnettomuuksista ilmoittaminen

Aluksen päällikön on ilmoitettava VTS-viranomaiselle seuraavista VTS-alueella tai sen läheisyydessä tapahtuneista tapauksista:

1) kaikista aluksen turvallisuuden vaikuttavista vaaratilanteista tai onnettomuuksista, kuten yhteentörmäyksestä, pohjakosketuk-

sesta, vauriosta, toimintahäiriöstä tai koneviasta, vuodosta tai lastin siirtymisestä sekä kaikista rungon vioista tai rakenteellisista vioista;

2) kaikista merenkulun turvallisuutta vaarantavista vaaratilanteista tai onnettomuuksista, kuten aluksen ohjattavuuteen tai merikelpoisuuteen mahdollisesti vaikuttavista häiriöistä sekä kaikista aluksen kuljetuskoneistoon, ohjauslaitteisiin, sähköntuotantolaitteisiin taikka navigointi- tai viestintälaitteisiin vaikuttavista vioista;

3) kaikista tilanteista, jotka saattavat aiheuttaa vesien tai rannikon pilaantumista, kuten ympäristöä pilaavien aineiden pääsystä veteen tai tällaisen päästön uhasta; sekä

4) kaikista merellä ajelehtivista ympäristöä pilaavien aineiden lautoista sekä konteista tai pakkauksista.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin 1 momentissa tarkoitettujen ilmoitusten sisällöstä.

7 luku

Erinäiset säännökset

24 §

Virka-apu

VTS-viranomaisella on oikeus saada puolustusvoimilta, rajavartiolaitokselta, ympäristö-, tulli- ja poliisiviranomaisilta, pelastuslaitoksilta ja valtion alusten päälliköiltä virka-apua.

25 §

Koulutusohjelman hyväksyminen

Merenkululaitos hyväksyy alusliikennepalvelutehtävien koulutusohjelmat. Koulutusohjelmaan on sisällytettävä ainakin alusliikennepalveluiden perustiedot, kommunikointi, tehtävissä sovellettavat säännökset ja määräykset sekä poikkeustilanteiden hallinta.

26 §

VTS-pätevyysrekisteri

Alusliikenneohjaajien ja alusliikennepalvelun esimiesten pätevyiden valvomiseksi ja siihen liittyväksi palvelutietojen seuraamiseksi Merenkululaitos pitää henkilörekisteriä (*VTS-pätevyysrekisteri*).

VTS-pätevyysrekisteriin saa perustietoina merkitä seuraavat tiedot alusliikenneohjaajan ja alusliikennepalvelun esimiehen pätevyystodistuksen haltijasta:

- 1) nimi ja tieto syntymäajasta; sekä
- 2) muina tietoina osoite- ja muut yhteystiedot.

Perustietojen lisäksi saa VTS-pätevyysrekisteriin merkitä rekisterin käyttötarkoituksen kannalta tarpeellisia tietoja:

- 1) myönnettyistä pätevyystodistuksista;
- 2) alusliikennepalveluista, joita pätevyystodistuksen haltija on oikeutettu antamaan;
- 3) suoritetusta työpaikkakoulutuksesta;
- 4) myönnettyistä kelpuutusmerkinnöistä;
- 5) palveluista VTS-keskuksissa;
- 6) suoritetusta alusliikenneohjaajan ammatillisesta täydennyskoulutuksesta; sekä
- 7) pätevyystodistuksen peruuttamisesta.

Henkilötiedot poistetaan rekisteristä kymmenen vuoden kuluttua sen vuoden päättymisestä, jonka aikana henkilön pätevyystodistuksen voimassaolo päättyi.

VTS-pätevyysrekisteristä saa rekisteriin merkitylle luovuttaa häntä itseään koskevia tietoja. Sen lisäksi tietoja saa luovuttaa vain toimivaltaiselle viranomaiselle, VTS-viranomaiselle ja sille, joka 8 §:n 2 momentin 2 kohdassa ja 16 §:n 2 momentissa tarkoitettua yhteistoimintasopimuksen nojalla ylläpitää alusliikennepalvelua yhteistyössä VTS-viranomaisen kanssa.

VTS-pätevyysrekisteriin merkittyjen henkilö tietojen käsittelyyn sovelletaan muutoin, mitä henkilötietolaissa (523/1999) säädetään.

27 §

Luettelo oppilaitoksista

Merenkululaitos pitää luetteloa oppilaitoksista, joissa annetaan alusliikenneohjaajan

ja alusliikennepalvelun esimiehen peruskoulutusta.

28 §

Valvonta

Tämän lain täytäntöönpanon ja noudattamisen ylin valvonta kuuluu liikenne- ja viestintäministeriölle.

Merenkululaitos valvoo tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista.

Jos alus ei noudata tämän lain säännöksiä tai kansainvälisten sopimusten määräyksiä taikka Kansainvälisen merenkulujärjestön (IMO) päätöksiä, on Merenkululaitoksen ilmoitettava tästä aluksen lippuvaltiolle, jos rikkominen on selvää ja vakavaa.

29 §

Rangaistussäännökset

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta rikko VTS-viranomaisen 17 §:n 1 momentin nojalla antamia määräyksiä, 21 §:n säännöksiä tai 8 §:ssä tarkoitettua perustamispäätöksessä vahvistettuja määräyksiä taikka laininlyö 22 tai 23 §:ssä säädetyn ilmoitusvelvollisuuden, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *alusliikennepalvelurikkomuksesta* sakkoon.

30 §

Tuomioistuim

Tämän lain 17 ja 21—23 §:n mukaan käsiteltävissä asioissa toimivaltainen tuomioistuim määrätty merilain (674/1994) 21 luvun säännösten mukaan.

31 §

Muutoksenhaku

Toimivaltaisen viranomaisen, VTS-viranomaisen sekä Merenkululaitoksen tämän lain nojalla tekemään hallintopäätökseen

haetaan muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei valitusviranomainen toisin määrää.

8 luku

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

32 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä lokakuuta 2005.

Tällä lailla kumotaan 20 päivänä kesäkuuta 1996 annetun vesiliikennelain (463/1996) 14 § sekä merenkulkuhallituksen 14 päivänä huhtikuuta 1997 antama päätös alusliikenteen

ohjaus- ja tukipalvelusta.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

33 §

Siirtymäsäännökset

Tämän lain voimaan tullessa toiminnassa oleville alusliikennepalveluille on haettava 8 §:n mukainen perustamispäätös kuuden kuukauden kuluessa lain voimaantulosta.

Alusliikenneohjaajalla ja alusliikennepalvelun esimiehellä tulee olla 11 tai 13 §:ssä tarkoitettu pätevyys 1 päivästä heinäkuuta 2007. Alusliikenneohjaajalta ja alusliikennepalvelun esimieheltä, joka on virassa tai toimessa tämän lain voimaan tullessa, ei vaadita vahtiperämiehen tutkintoa ja saatua vahtiperämiehenkirjaa.

Naantalissa 5 päivänä elokuuta 2005

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Ministeri *Kari Rajamäki*

763/2005

Valtioneuvoston asetus

alusliikennepalvelusta

Annettu Helsingissä 22 päivänä syyskuuta 2005

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti, joka on tehty liikenne- ja viestintäministeriön esittelystä, säädetään 5 päivänä elokuuta 2005 annetun alusliikennepalvelulain (623/2005) nojalla:

1 §

Työpaikkakoulutussuunnitelma

VTS-viranomaisella tulee olla Merenkululaitoksen vahvistama VTS-keskuskohtainen työpaikkakoulutussuunnitelma.

Työpaikkakoulutussuunnitelmasta on käytävä ilmi menetelmä, jolla arvioidaan, onko koulutusjakso suoritettu hyväksytysti ja onko työntekijällä valmius aloittaa itsenäinen alusliikenneohjaajana työskentely.

Työpaikkakoulutussuunnitelman tulee sisältää ohjeistus siitä, miten menetellään vanhentunutta kelpuutusmerkintää uusittaessa.

2 §

Alusliikenneohjaajan peruskoulutus

Alusliikenneohjaajan peruskoulutus on järjestettävä Merenkululaitoksen hyväksymän koulutusohjelman mukaisesti. Koulutusohjelman tulee olla Kansainvälisen majakkajärjestön (IALA) laatimaan ja Kansainvälisen merenkulkujärjestön (IMO) hyväksymään suositukseen perustuva.

Peruskoulutuksen tulee koostua alusliikennepalvelun teoriasta ja simulaattoriharjoittelusta.

Peruskoulutukseen osallistuvalla voidaan myöntää hänen aiemman koulutuksensa perusteella vapautus osittain tai kokonaan joistain koulutusohjelman osioista. Merenkululaitos määrittelee koulutusohjelman hyväksymisen yhteydessä osiot, joista vapautus

voidaan myöntää. Vapautuksen myöntämiseksi koulutettavan on esitettävä ennen peruskoulutuksen alkua hyväksyttävä todistus korvaavasta koulutuksesta.

Peruskoulutus on suoritettava ennen 4 §:n mukaisen työpaikkakoulutuksen päättymistä.

3 §

Alusliikennepalvelun esimiehen peruskoulutus

Alusliikennepalvelun esimiehen peruskoulutus on järjestettävä Merenkululaitoksen hyväksymän koulutusohjelman mukaisesti. Koulutusohjelman tulee olla Kansainvälisen majakkajärjestön (IALA) laatimaan ja Kansainvälisen merenkulkujärjestön (IMO) hyväksymään suositukseen perustuva.

Peruskoulutuksen tulee koostua alusliikennepalvelun syventävästä teoreettisesta koulutuksesta.

Peruskoulutukseen osallistuvalla voidaan myöntää hänen aiemman koulutuksensa perusteella vapautus osittain tai kokonaan joistain koulutusohjelman osioista. Merenkululaitos määrittelee koulutusohjelman hyväksymisen yhteydessä osiot, joista vapautus voidaan myöntää. Vapautuksen myöntämiseksi koulutettavan on esitettävä ennen peruskoulutuksen alkua hyväksyttävä todistus korvaavasta koulutuksesta.

Alusliikennepalvelun esimiehen peruskoulutukseen osallistuvalla tulee olla hyväksytysti suoritettu alusliikenneohjaajan peruskoulutus.

4 §

Alusliikenneohjaajan työpaikkakoulutus

VTS-viranomainen vastaa alusliikenneohjaajan työpaikkakoulutuksen järjestämisestä VTS-keskuksessa.

Työpaikkakoulutus suoritetaan käytännön työharjoitteluna työpaikkakouluttajan johdolla. Työpaikkakouluttajan on valvottava ja arvioitava koulutettavan toimintaa koulutustilanteen aikana seuraamalla radioliikennettä ja alusliikennetilannekuvaa sekä tarvittaessa puututtava koulutettavan toimintaan. Työpaikkakouluttajan vastuulla saa olla ainoastaan yksi koulutettava operatiivista vahtityöskentelyä harjoiteltaessa. Työpaikkakouluksesta on pidettävä kirjaa, josta selviää koulutuksen edistyminen, koulutusmäärät ja -ajankohdat.

Työpaikkakoulutuksen aikana koulutettavan tulee saada koulutusta:

- 1) VTS-alueesta, sen väylästä ja alusliikenteestä;
- 2) VTS-keskuksen teknisistä järjestelmistä ja laitteista;
- 3) VTS-keskuksen menettelytavoista, ohjeista ja määräyksistä; sekä
- 4) VTS-keskuksen hätä- ja poikkeustilanneohjeistuksista.

VTS-viranomaisen pätevyystodistukseen tekemästä kelpuutusmerkinnästä ilmenevät ne alusliikennepalvelut, joita alusliikenneohjaaja on oikeutettu antamaan ja se VTS-alue tai -sektori, jossa hän on oikeutettu toimimaan. Kelpuutusmerkintä on voimassa vuoden. Sen voimassaoloa voidaan jatkaa, jos pätevyystodistuksen haltija on 8 §:ssä tarkoitetussa pätevyyden ja osaamisen arvioinnissa osoittanut pätevyytensä antaa merkinnän oikeuttamaa alusliikennepalvelua.

Työpaikkakoulutus kestää enintään kuusi kuukautta.

5 §

Alusliikenneohjaajalta edellytettävä kielitaito

Alusliikenneohjaajan pätevyystodistuksen myöntämisen edellytyksenä on, että hakijalla on suomen tai ruotsin kielen hyvä suullinen

ja kirjallinen taito sekä toisen kielen tyydyttävä suullinen taito. Lisäksi edellytetään englannin kielessä yleisistä kielitutkinnoista annetussa laissa (964/2004) tarkoitetun yleisen kielitutkinnon taitotasoa neljä.

Edellä 1 momentissa säädettyä toisen kielen taitoa koskevaa vaatimusta ei kuitenkaan sovelleta hakijoihin, jotka ovat suorittaneet aluksen miehityksestä, laivaväen pätevyydestä ja vahdinpidosta annetussa asetuksessa (1256/1997) säädetyn vahtiperämiehen tutkinnon.

6 §

Alusliikennepalvelun esimiehen kielitaitoa koskevat kelpoisuusvaatimukset

Alusliikennepalvelun esimieheltä edellytettävästä kielitaidosta on voimassa, mitä 5 §:ssä säädetään.

7 §

Pätevyystodistuksen uusiminen

Alusliikenneohjaajan pätevyystodistuksen uusimista haetaan Merenkulkulaitokselta. Hakijan on osoitettava, että hän on säilyttänyt ammattitaitonsa ja suorittanut 9 §:n mukaisen ammatillisen täydennyskoulutuksen.

Hakijan katsotaan säilyttäneen ammattitaitonsa, jos hänellä on:

1) voimassa oleva kelpuutusmerkintä alusliikennepalvelun antamiseen vähintään yhdellä VTS-alueella tai -sektorilla; tai

2) viimeisten viiden vuoden ajalta yhteensä vähintään yksi vuosi (1600 tuntia) työkokemusta operatiivisesta alusliikenneohjauksesta; tai

3) viimeisten viiden vuoden ajalta vähintään kuusi kuukautta (800 tuntia) työkokemusta operatiivisesta alusliikenneohjauksesta ja vähintään kuusi kuukautta (800 tuntia) työkokemusta VTS-esimiehen hallinnollisista tehtävistä.

Työpaikkakouluttajan antama työpaikkakoulutus voidaan laskea hänen operatiiviseen työaikaansa. Työpaikkakoulutusta saavan koulutusaika voidaan laskea hänen operatiiviseen työaikaansa.

Jos hakija ei voi osoittaa säilyttäneensä ammattitaitoansa 2 momentin mukaisesti, tu-

lee hänen ennen 9 §:n mukaiseen ammatilliseen täydennyskoulutukseen osallistumista suorittaa koe, jolla hän osoittaa hallitsevansa riittävät alusliikennepalvelun perustiedot. Kokeen muodon, sisällön ja vastaanottajan hyväksyy Merenkululaitos.

8 §

Kelpuutusmerkinnän uusiminen

VTS-viranomaisen on vuosittain arvioitava pätevyystodistuksen haltijan pätevyys ja osaaminen. Jos arviointi tehdään kelpuutusmerkinnän viimeistä voimassaolopäivää edeltävien kolmen kuukauden aikana, uuden kelpuutusmerkinnän voimassaolo lasketaan alkavaksi edellisen kelpuutusmerkinnän voimassaolon päättymisestä. Jos työsuoritus arvioidaan aiemmin kuin kolme kuukautta ennen kelpuutusmerkinnän voimassaolon päättymistä, lasketaan uuden merkinnän voimassaolo alkavaksi arviointipäivästä.

Työsuoritus voidaan arvioida käytännön työnäytteenä VTS-keskuksessa tai simulaattorissa. Arvioinnin tulee koostua vähintään seuraavista osioista:

1) alusliikenteen ohjaaminen annettavan palvelutyypin sekä annettujen määräysten ja ohjeiden mukaisesti;

2) kommunikointi; sekä

3) teknisten laitteiden ja järjestelmien hallintaa.

Jos arvioitavan työsuoritus ei täytä vaatimuksia, tulee hänen suorittaa kyseisen osion työpaikkakoulutusjakso riittävän pätevyyden ja osaamisen saavuttamiseksi.

9 §

Ammatillinen täydennyskoulutus

Alusliikenneohjaajan ammatillinen täydennyskoulutus on järjestettävä Merenkululaitoksen hyväksymän koulutusohjelman mukaisesti.

Täydennyskoulutuksen tulee koostua alusliikennepalvelun teoreettisesta täydennyskoulutuksesta ja simulaattoriharjoittelusta.

Ammatillinen täydennyskoulutus on suoritettava pätevyystodistuksen viimeistä voi-

massaolopäivää edeltävien 12 kuukauden aikana. Jos kyseessä on vanhentuneen pätevyystodistuksen uusiminen, tulee täydennyskoulutus suorittaa ennen uuden pätevyystodistuksen myöntämistä.

10 §

VTS-viranomaisen ilmoitusvelvollisuus

VTS-viranomaisen on ilmoitettava aluksen suunnitellun reitin varrella sijaitsevien muiden Euroopan yhteisön jäsenvaltioiden asianomaisille VTS-viranomaisille hallussaan olevat olennaiset tiedot aluksesta, jos:

1) alus on ollut osallisena alusliikennepalvelulain (623/2005) 23 §:ssä tarkoitetussa merellä tapahtuneessa vaaratilanteessa tai onnettomuudessa;

2) alus on jättänyt täyttämättä alusliikennepalvelulaissa säädetyn ilmoittamisvelvollisuutensa;

3) alus on rikkonut jonkin Euroopan yhteisön jäsenvaltion vastuulla olevassa alusten reittijakojärjestelmässä ja alusliikennepalvelussa sovellettavia sääntöjä;

4) aluksen osalta on olemassa näyttöä tai on perusteltua syytä olettaa, että se on tahallisesti päästänyt öljyä mereen tai muulla tavoin rikkonut alusten aiheuttaman meren pilaantumisen ehkäisemisestä vuonna 1973 tehtyyn kansainväliseen yleissopimukseen liittyvän vuoden 1978 pöytäkirjan (SopS 51/1983) määräyksiä jonkin Euroopan yhteisön jäsenvaltion lainkäyttövaltaan kuuluvilla vesillä; tai

5) alukselta on evätty pääsy Euroopan yhteisön jäsenvaltioiden satamiin tai jos jokin jäsenvaltio on tehnyt aluksesta ilmoituksen satamavaltioiden suorittamasta alusten valvonnasta annetun neuvoston direktiivin 95/21/EY, sellaisena kuin se on muutettuna ja Suomessa täytäntöön pantuna, liitteessä I olevan 1 kohdan mukaisesti.

VTS-viranomaisen on varmistettava, että sille 1 momentin mukaan toimitetut tiedot välitetään alusliikennepalvelulain 18 §:n 1 momentissa tarkoitetuille asianomaisille viranomaisille sekä asianomaisille satamanpitäjille.

11 §

Merellä tapahtuvia vaaratilanteita ja onnettomuuksia koskevien ilmoitusten sisältö

Alusliikennepalvelulain 23 §:n mukaisen ilmoituksen tulee sisältää:

- 1) aluksen tunnistetiedot;
- 2) tieto aluksen sijainnista;
- 3) tieto aluksen lähtösatamasta;
- 4) tieto aluksen määräsatamasta;
- 5) osoite, josta voi saada tietoja aluksessa kuljetetuista vaarallisista tai ympäristöä pilaavista aineista;
- 6) tieto aluksella olevien henkilöiden lukumäärästä;

Helsingissä 22 päivänä syyskuuta 2005

Liikenne- ja viestintäministeri *Leena Luhtanen*

7) vaaratilannetta koskevat yksityiskohtaiset tiedot; sekä

8) IMO:n päätöslauselmassa A.851(20) tarkoitetut olennaiset tiedot.

12 §

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä lokakuuta 2005.

Ennen asetuksen voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Hallitusneuvos Aila Salminen